

Lj

LJAHNICKI, Aleksandar, arhitekt, oblikovatelj i slikar (Okraj, 2. XII. 1933). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1958. Bavio se projektiranjem stambenih i hotelskih građevina (obiteljske kuće u Zagrebu, Vodicama i Filip-Jakovu, hotelski kompleks u Baškom Polju, 1964), izložbenih paviljona (1960–89) i interijera (turistički uredi Jugoslavije i JAT-a u Ateni, Frankfurtu, Parizu, Stockholmu i Londonu, 1963–70). Izrađuje televizijske (»Kviskoteca«, 1986–89) i kazališne scenografije te plakate i kataloge. — Samostalno je izlagao u Zagrebu (1992, 1994), New Yorku (1992, 1993, 1994) i Šibeniku (1994).

LIT.: V. Bužančić, Slikarski ciklus Hommage à Manhattan (1990–92) A. Ljahnickog (katalog), Zagreb 1992.

LJETNIKOVAC, arhit. sklop, sagrađen izvan grada, što ga tvore građevine i vrt. Namijenjen povremenu boravku vlasnika, ali mu svrha najčešće nije samo rezidencijalna već i gospodarska; ovisno o području i zemljoposjedu na kojemu nastaje, lj. poprima i neka tipološka obilježja.

Već se u antici na I jadranskoj obali uspostavlja prostorno-organizacijska shema (*villa rustica*), na koju će se ugledati i kasnija razdoblja. U srednjemu vijeku izgradnja na zemljoposjedima ima izrazitije utvrđeno obilježje. Ladanjska arhitektura općenito a osobito ljetnikovci vezani su uz grad, uz njegov rast i uređenje njegova okolnoga prostora (*kaštela*). Uz najjača gradska

središta Dalmacije (Zadar, Šibenik, Trogir, Split, Hvar, Korčulu), grade se u XV. st. ladanjska boravišta književnika humanista (Šižgorić na Zlarinu, Cipiko u Kaštel Starom, Marulić na Šolti, Hektorović i Lucić na Hvaru) te plemićkih i bogatijih građanskih obitelji. Najveći zamah ladanjska izgradnja doseže u XVI. st., ali vrlo vrijedni ljetnikovci nastaju i u kasnijim stoljećima (*stancije* u Istri). Određenim tipološkim posebnostima izdvajaju se ljetnikovci Visa i Korčule, no sve ih nadilaze dubrovački ljetnikovci koji su po svojoj mnogobrojnosti i arhit. vrijednostima značajna pojava i u eur. razmjerima.

U bližoj okolini Dubrovnika ladanjske se kuće pojavljuju već u XIV. st., a sred. XV. st. Gruški je zaljev okružen »veličanstvenim palačama« (Filip de Diversis). Većina očuvanih ljetnikovaca nije, međutim, starija od XVI. st. Svi imaju karakterističnu shemu L-tlocrta (dva krila koja s ogradnim zidom zatvaraju vrt), što postaje tipološkom odrednicom dubrovačkih ljetnikovaca kao i tlocrt same ladanjske kuće koja i u prizemlju i u prvome katu ima središnju dvoranu i dvije bočne sobe. U prvoj pol. XVI. st. mnogi ljetnikovci pokazuju obilježja gotičko-renesansnoga stila (lj. Petra Sorkočevića na Lapadu iz 1521, Bunić-Kabogin u Rijeci dubrovačkoj iz istoga doba i nešto kasniji Bunić-Gradićev u Gružu) ili rane renesanse (Getaldićev na Šipanu iz 1516, Rastićev u Rijeci dubrovačkoj, Gundulićev u Gružu); u drugoj pol. stoljeća prevladava renesansni stil (ljetnikovci Vice

HEKTOROVIĆEV LJETNIKOVAC U STAROME GRADU NA HVARU

